

OBRAZEC učnega načrta za predmet na dr. študiju – 3. stopnja

1.

Ime predmeta: Ženske in duševno zdravje			
Nosilec: Doc. dr. Mojca Urek			
Izvajalci: Red. prof. dr. Darja Zaviršek , Doc. dr. Mojca Urek			
Št. ur: 125 Drugo: 95	Predavanj ali seminarjev: 30	Seminarskih vaj: 0	Lab. Vaje: 0
Število KT:5			

2.

Pogoji za vključitev:

Pogoj za vključitev v delo je vpis v letnik študija, pogoj za pridobitev 5 KT je aktivno sodelovanje na predavanjih in seminarjih, izčrpno poznavanje predpisane literature in uspešno dokončana seminarska naloga.

3.

Izobraževalni cilji in predvideni študijski rezultati:
(Predmetnospecifične kompetence)

Temeljni cilji so predstaviti osnovne teoretične koncepte za študij duševnega zdravja žensk s poudarkom na razumevanju perspektive spolov. Študentke in študente bodo pridobili kompetence za prepoznavanje značilnosti spolno občutljivih praks na področju duševnega zdravja in za razumevanje zgodovine obravnavanja žensk znotraj psihiatričnih sistemov v različnih kulturah. Razumeli bodo izvore patriarhalnih elementov medicinskih institucij in konstrukcijo norosti kot »ženskega vprašanja«. Razumeli bodo družbeno konstruiranje odzivov na duševno trpljenje s poudarkom na razlikah med spoloma in spoznali razlike v manifestiranju duševnih stisk v preteklosti in danes. Študent/ka bosta pridobila teoretski okvir za kritično ovrednotenje metodologij in raziskav s področja duševnega zdravja žensk in se usposobila za evalvacijo občutljivosti služb duševnega zdravja za vprašanja spola in za evalvacijo občutljivosti drugih socialnih služb in storitev za vprašanja duševnega zdravja žensk.

Znanje in razumevanje:

Poznavanje osnovnih teoretskih konceptov področja. Poznavanje in kritično vrednotenje metodologije in raziskav s področja duševnega zdravja žensk. Poznavanje temeljnih vsebinskih področij predmeta. Razumevanje vpliva diskriminacije na duševno zdravje. Poznavanje principov dobre prakse za evalvacijo in načrtovanje storitev in služb, občutljivih za vprašanja spola.

Refleksija:

Refleksija lastnega razumevanja teorije in izkušenj v praksi, kritično ovrednotenje skladnosti med

teoretičnimi načeli in praktičnim ravnanjem, refleksija svojih predsodkov.

4.

Vsebina predmeta:

Prispevek feministične teorije k področju. Metodologija raziskovanja duševnega zdravja žensk. Duševno zdravje žensk v zgodovinski perspektivi. Histerija na Slovenskem. Družbena konstrukcija manifestiranja duševnih stisk med spoloma. Dejavniki tveganja in zaščite za razvoj duševnih stisk pri ženskah. Ranljive skupine žensk. Vplivi fizičnega in spolnega nasilja na razvoj duševnih stisk. Ženske, brezdostvo in duševno zdravje. Vpliv revščine na duševno zdravje žensk. Duševno zdravje migrantk. Psihosocialna pomoč osebam z motnjami hranjenja. Materinstvo in duševno zdravje. Vpliv skrbstvenih vlog na duševno zdravje žensk. Medikalizacija žensk. Spolne manjšine in duševno zdravje. Odkrite in neintencionalne diskriminacije v psihosocialnih službah v odnosu do žensk. Načela delovanja v psihosocialnih službah, ki upoštevajo spolne razlike.

5. Temeljni študijski viri:

- Chesler, Phyllis (2005), *Women and Madness*. Palgrave, New York.
- Bass, E., Davis, L. (1998), *Pogum za okrevanje. Priročnik za osebe, ki so preživele spolne zlorabe v otroštvu*. Ljubljana: VŠSD in Liberalna akademija.
- Busfield, J. (1996), *Men, Women and Madness. Understanding Gender and Mental Disorder*. Houndmills, Basingstoke, London: Macmillan.
- Davar, Bhargavi V. (ed.) (2001), *Mental Health from a Gender Perspective*. New Delhi, London: SAGE Publications.
- Rener, Tanja, Sedmak, Mateja, Švab, Alenka, Urek, Mojca (2005), *Le radici e le ali : la vita familiare in Slovenia*. Cassino: Qualecultura: Università degli studi, 2005. 216 str., graf. prikazi, tabelle. ISBN 88-16-90106-5.
- (1997), *Socialno delo 36 (1997), 5-6* (posebna številka).
- (2005), »Tako lepa pa invalidka«: Socialno delo proti diskriminaciji hendikepiranih žensk. posebna številka, *Socialno delo*, št. 1-3.
- Sinason, Valeri (1995), Raziskovanje spolnega izrabljanja v psihoterapevtskem okolju in odzivanje nanj. V: Zaviršek, D. (ur.), *Spolno nasilje. Feministične raziskave za socialno delo*. Ljubljana: VŠSD.
- Urek, Mojca (1998), Vprašanje materinstva v teoriji in praksi feminističnega socialnega dela v Ženski svetovalnici. *Zdravstveno varstvo 37: 163-169*.
- Urek, Mojca (2002), Vodič za preživetje skozi socialno-varstvene službe ter službe duševnega zdravja za lezbijke in geje. *Socialno delo 41, 2*.
- Urek, Mojca (2005), *Zgodbe na delu : pripovedovanje, zapisovanje in poročanje v socialnem delu*. Ljubljana : Založba /*cf.
- Urek, Mojca (2005), Making a case in social work : the construction of an unsuitable mother. *Qualitative social work*, vol. 4, No 4, str. 451-467.
- Zaviršek, Darja (1994), *Ženske in duševno zdravje. O novih kulturah skrbi*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Zaviršek, Darja (1994), Psihiatrični oddelek med boleznijo in njeno kulturno manifestacijo. Študija primera (I., II., III., IV, V). *Socialno delo*, 33, številke: 1, 2, 3, 4, 5.
- ZAVIRŠEK, Darja. A historical overview of women's hysteria in Slovenia. *Eur. j. women's stud.*, May 2000, vol. 7, no. 2, str. 169-188.
- Zaviršek, Darja (2000), Telo v prostorih zasebnega in javnega: sociološki in psihosocialni modeli motenj hranjenja. V: Battelino, T. (ur.), *Debelost in motnje hranjenja*. Ljubljana: MF, Katedra za pediatrijo, str. 143-151).
- Zaviršek, Darja (2003), Nevidno nasilje - normativnost in normalizacija nasilja nad ljudmi z

gibalnimi, senzornimi in intelektualnimi ovirami. *Rev. krim. kriminol.*, jan/mar 2003, let. 54, št. 1, str.3-14.

- Završek, Darja (2006), Communities of gatekeepers and communities of advocates : being disabled in Eastern Europe. V: Dominelli, Lena (ur.). *Revitalising communities : theory and practice in a globalising world*. Aldershot: Ashgate.
- Završek, Darja (2006), Disabled women everyday citizenship rights in East Europe : examples from Slovenia. V: Lukić, Jasmina & Regulska, Joanna & Završek, Darja, *Women and citizenship in Central and Eastern Europe*. Aldershot: Ashgate.

6.

Metode poučevanja in učenja:

Študent in študentka bosta lahko potrebne kreditne točke pridobila bodisi z obiskovanjem tekočih predavanj bodisi z udeležbo na seminarjih, ki bodo obravnavala tematiko tega predmeta. Študent in študentka bosta deležna vodenega individualnega študija in rednih konzultacij. Ker gre za mednarodni študij, bo del predavanj in konzultacij potekal tudi preko videokonferenc in interne spletne strani.

7.

Preverjanja znanja - obveznosti študenta:

(npr. ustni in/ali pisni izpit, seminar, projekt)

Študent in študentka morata napisati seminarsko nalogo iz izbranega področja, ki je vezan na temo doktorske naloge. Poleg tega se pri ocenjevanju upošteva sprotno raziskovalno delo študenta/študentke ter izčrpno poznavanje literature s poudarkom na izbranem raziskovalnem vprašanju. Po potrebi se študentu in študentki ponudi možnost ustnega preverjanja znanja v obliki izpita. Upošteva se naslednja ocenjevalna lestvica:

- 10 – odlično: izjemni rezultati z zanemarljivimi napakami
- 9 – prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami
- 8 – prav dobro: solidni rezultati
- 7 – dobro: dobro znanje, vendar z večjimi napakami
- 6 – zadostno: znanje ustreza minimalnim merilom
- 1 do 5 – nezadostno: znanje ne ustreza minimalnim merilom.

Študenti in študentke bodo po opravljenih obveznostih pridobili 5 KT. V primeru objave ali javne predstavitve znanstvenega prispevka s področja Dela in reprodukcije se študentu ali študentki prizna največ 5 KT.

8.

Reference izvajalcev predmeta:

(3-5 referenc, relevantnih za predmet)

Doc. dr. Mojca Urek

- (2005), *Zgodbe na delu : pripovedovanje, zapisovanje in poročanje v socialnem delu*. Ljubljana : Založba /*cf., 2005, 319 str. + razglednica. (Oranžna zbirka). ISBN 961-6271-76-8.
- (2005), Making a case in social work : the construction of an unsuitable mother. *Qualitative social work*, vol. 4, No 4, str. 451-467. ISSN 1473-3250

- Rener, Tanja, Sedmak, Mateja, Švab, Alenka, Urek, Mojca. *Le radici e le ali : la vita familiare in Slovenia*. Cassino: Qualecultura: Università degli studi, 2005.

Red. prof. dr. Darja Zaviršek

- (1994), *Ženske in duševno zdravje*. Ljubljana, VŠSD.
- (2000), A historical overview of women's hysteria in Slovenia. *Eur. j. women's stud.*, May 2000, vol. 7, no. 2, str. 169-188.
- (2006), Disabled women everyday citizenship rights in East Europe : examples from Slovenia. V: Lukić, Jasmina, Regulaska, Joanna, Zaviršek, Darja (ur.). *Women and citizenship in Central and Eastern Europe*. Aldershot: Ashgate.